

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра геодезії та картографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

факультету навчальної роботи Володимир ПАСЬКО

«29» 08 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“АТЛАСНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ”

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 10 “Природничі науки”
спеціальності 103 “Науки про Землю”
освітньої програми “Картографія та географічні інформаційні системи”

Вид дисципліни – вибіркова.
Вибірковий блоку “Картографія”
(ВБ.2.01.04)

Форма навчання – денна
Навчальний рік – 2023/2024
Семестр – 3
Кількість кредитів ЄКТС – 4
Мова викладання, навчання та оцінювання – українська
Форма підсумкового контролю – іспит

Викладач – кандидат географічних наук,
доцент кафедри геодезії та картографії Віталій ОСТРОУХ

Пролонговано: на 2024/25 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2024 р.;
на 2025/26 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2025 р.;

Київ – 2023

Розробник: Остроух Віталій Іванович, доцент кафедри геодезії та картографії, кандидат географічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри геодезії та картографії, протокол № 1 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри

Людмила ДАЦЕНКО

28 серпня 2023 року.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету, протокол № 6 від 28 серпня 2023 року.

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

28 серпня 2023 року.

© Віталій ОСТРОУХ, 2023
© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2023

ВСТУП

1. Мета дисципліни – дати студентам знання з теорії атласного картографування – огляд найважливіших карт і атласів, які концентрують знання про світ, що одержані методами і засобами картографії; застосування картографічного методу в наукових та практичних цілях; ретроспективний аналіз історії атласного картографування.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: наявність освітнього ступеня бакалавра з наук про Землю, геодезії та землеустрою, географії, успішне вивчення обов'язкових професійно-орієнтованих дисциплін навчального плану першого семестру другого рівня вищої освіти. Знати теоретичні основи картознавства, математичної картографії, проектування та укладання карт, тематичної картографії.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Складається з *двох змістових модулів*.

Перший „Атлас – фундаментальна картографічна енциклопедія” присвячено теоретичним основам створення атласів, їх класифікаційним особливостям, структурі, предмету та об'єкту атласного картографування. Узагальнюється досвід та оцінка створення атласів. Розглядається історична ретроспектива атласної картографії.

Другий „Проектування та укладання атласів” розкриває питання проектування та укладання картографічного твору – атласу: методи та етапи проектування, структурні особливості, види зображувальних засобів та легенд, особливості генералізації, узгодження карт атласу.

4. Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з предметом та методами атласного картографування;
- навчити правильно класифікувати та застосовувати атласи;
- сформувати вміння застосовувати способи картографічного відображення при укладанні карт атласу;
- навчити правильно аналізувати та застосовувати джерела для укладання карт атласу;
- обґрунтувати необхідність застосування системного підходу та картографічного методу дослідження в атласній картографії;
- виробити навички практичної роботи по проектуванню атласу;
- дати розширений аналіз розвитку атласної картографії в історичній ретроспективі.

Дисципліна спрямована на досягнення таких загальних та фахових (предметних) компетентностей випускника:

- K01. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації (загальна компетентність);
- K02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми (загальна компетентність);
- K06. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу (загальна компетентність);
- K11. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів (фахова компетентність);
- K17. Вміння формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій (фахова компетентність).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсум- ковій оцінці
Код	Характеристика результату			
1.1	Предмет та методи атласного картографування	лекція	письмова контрольна робота, тест	7
1.2	Класифікація та застосування географічних атласів	лекція		
1.3	Оцінка атласів	лекція		
1.4	Головні тенденції вдосконалення атласів	лекція		
2.1	Особливості проектування та укладання атласів	лекція, практична робота	виконання індиві- дуальних практичних робіт,	36
2.2	Вміти збирати та опрацьовувати джерела для укладання карт атласів	лекція, практична робота		
2.3	Розробляти зміст атласу, макети компонування, типові основи карт	практична робота		

2.4	Виробити навички практичної роботи над проєктуванням атласу будь-якої тематики	практична робота		
3.1	Демонстрація знань, умінь і навичок	консультація	іспит	40
4.1	Виконання самостійної роботи	лекції, консультації впродовж семестру	захист виконаної домашньої роботи	10

6. Співвідношення результатів вивчення дисципліни з програмними результатами навчання.

Програмні результати навчання	Результати вивчення дисципліни (за кодами)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
ПР01. Аналізувати особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер Землі.				+		+	+		+	+
ПР05. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом							+	+	+	+
ПР10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.	+	+	+		+			+		
ПР12. Моделювати геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології.					+	+	+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми та організація оцінювання студентів:

– **поточне (семестрове) оцінювання** (практичні роботи (мінімальна оцінка 18, максимальна 36; контрольні роботи (3 – 7); самостійна робота (5 – 10));

– **підсумкове (заключне) оцінювання у формі іспиту** (оцінка за знання теорії (мінімум 12, максимум 20 балів); оцінка за практичну частину (13 – 20)).

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів, для допуску до форми підсумкового контролю необхідно обов’язково здати додатково виконане індивідуальне комплексне завдання.

7.2. Шкала переведення рейтингу до традиційної оцінки за національною шкалою.

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка при складанні іспиту (національною шкалою)
90 – 100	відмінно
75 – 89	добре
60 – 74	задовільно

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ІНШИХ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

№ лекції	Тема лекції	Кількість годин			
		Лекції	Практ.	Сам.	Інші
Змістовна частина 1. Атлас – фундаментальна картографічна енциклопедія					
1	Предмет та методи атласного картографування	2		10	
2	Теоретичні засади створення атласів	2		10	
3	Класифікація атласів	2	2	10	
4	Головні тенденції вдосконалення атласів. Оцінка атласів	2		10	
	Історія розвитку атласного картографування*			16	
	<i>Модульна контрольна робота 1</i>				
Змістовна частина 2. Проектування та укладання атласів					
5	Особливості проектування та укладання атласів. Джерела для укладання карт атласів	2	4	10	
6	Технічний проєкт атласу та основні його	2	4	10	

	розділи				
7	Структура та зміст атласу, макети компонування, типові основи карт	2	4	10	
	Модульна контрольна робота 2				
	Консультації				6
	ВСЬОГО	14	14	86	6

* – теми для самостійного вивчення

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Практичні заняття – **14 год.**

Консультації з плану – **6 год.**

Самостійна робота – **86 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна.

1. Божок А. П. Картографія / А. П. Божок, А. М. Молочко, В. І. Остроух. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. – 271 с.

2. Божок А. П. Картознавство / А. П. Божок, А. М. Молочко, В. І. Остроух; за ред. А. П. Божок – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 263 с.

3. Картознавство (навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 103 Науки про Землю) / В. І. Остроух, І. О. Підлісецька. – К.: ДНВП «Картографія», 2019. – 76 с.

4. Остроух В.І. Особливості новітніх видавничих технологій покласних атласів / В.І. Остроух, В.П. Скавронський // Географія в інформаційному суспільстві. Зб. наук. праць. У 4-х т. – К.: „ВГЛ Обрії”, 2008. – Т.4. – С.97-99.

Додаткова.

5. Барладін О. В. Геоінформаційні технології та підготовка до видання географічних карт і атласів / О. В. Барладін, Л. М. Даценко, Д. В. Ісаєв // Вісник геодезії та картографії. – 1999. – № 3. – С. 49–53.

6. Остроух В. І. Технологія комп'ютерної підготовки географічних карт-основ / В. І. Остроух // Вісник геодезії та картографії. – 2004. – № 1 (32). – С. 21–24.

7. Остроух В. І. Особливості роботи редактора при створенні навчальних електронних картографічних посібників / В. І. Остроух, І. С. Руденко // Вісник геодезії та картографії. – К.: ТОВ „Друкарня літера”, № 5, 2014. – С.19–22.

8. Руденко Л. Г. Географічна картографія в Україні та її значення у геоінформаційному просторі / Л. Г. Руденко // Український географічний журнал. – 2001. – № 3. – С. 110–113.

9. Ostroukh V. Methodological Approaches to Creation of Educational Electronic Cartographic Guides / V. Ostroukh, V. Lepetiuk // The Cartographic Journal, London, 2021, 58 (2), P. 196–205.
<https://doi.org/10.1080/00087041.2021.1930668>